

RÓMAI KORI TEMETŐ BIATORBÁGY HATÁRÁBAN

Szerkesztette

OTTOMÁNYI KATALIN

Közreműködők

KLARA DE DECKER, MERCZI MÓNIKA

TARTALOMJEGYZÉK

Ottományi Katalin: A biatorbágyi római *vicus* temetője

Bevezetés

I.A lelőhely ismertetése

II. Sírleírások

III. Temető szerkezet

III. 1. Kérdéses korú, üres vagy melléklet nélküli sírok

IV. Temetkezési rítus

IV.1. Tájéolás

IV.2. Nemek

V. Kora- és középső császárkor

V.1. Kora római csontvázas temetkezés

V. 2. Ló sír, halomsír(?)

V. 3. Hamvasztásos temetkezés

VI. Késő római sírformák

VI. 1. Téglasírok

VI. 2. Kóláda sírok

VI. 3. Kövekkel körbevett sírok

VI. 4. Kőpakolás

VI. 5. Földsírok

VI. 6. Gazdagság – sírforma

VII. Sírablás

VIII. Késő római mellékletek (viselet, ékszer, érem, eszköz)

VIII.1. Melléklet nélküli sírok

VIII. 2. Érem

VIII. 3. Női viselet, ékszerek

VIII. 4. Övviselet és eszközök női sírban

VIII. 5. Férfi viselet, eszközök

IX. Étél – ital melléklet

IX. 1. Kerámia formák

IX. 2. Edények kivitele

IX. 3. Üvegek

IX. 4. Mellékletek összehasonlítása a másik két *vicus* temetőjével

IX. 5. Gazdagság – mellékletek

X. Korszakok, keltezés (késő római kor)

X.1. 3. század második fele – vége (3–4. század forduló)

X. 2. 4. század

XI. A temetőhöz tartozó település

XI. 1. A biatorbágyi *vicus*

XI. 2. A vicusok temetői

Irodalom

Klara De Decker: Bronzedények a Biatorbágy környéki halomsírokból

Kerek szájú, tagolt felületű kancsó

Nyéllel ellátott tál

Vizes kancsó mélyen ülő hassal

Üst vagy bogrács

Bronzkorsó - B 1241

Szögletes vállú vizes kancsó

Fürdőző serpenyő

Bibliográfia

Merczi Mónika: A biatorbágyi római temető embercsontjai

Kora római csontvázas sírok

Késő római csontvázas temetkezések

Terjedelem:

Ottományi: 65 oldal szöveg és 42 képtábla

Szabó Klára: 45 oldal szöveg 7 képtábla

Merczi Mónika: kb. 20 oldal

Rövid szinopszis

A Biatorbágy határában fekvő temető részletet 2004-ben tárták fel Maróti Éva és Repiszky Tamás, a szentendrei Ferenczy Múzeum régészei. A 100-as úttal párhuzamosan futó, mintegy 250 m hosszú, keskeny sávban a kora- és késő római sírok (36 db) avar temetkezésekkel (kb. 100 db) vegyesen kerültek elő. A temetőt a római kor négy évszázadán át (1. század második felétől a 4. század végéig) használták. Kiemelkedő lelet egy kora római lósír és több ép bronzedény, melyek talán egy halomsírhoz köthetők. A bennszülött, kelta lakosság csontvázas sírjait követik a 2–3. századi hamvasztásos temetkezések, majd ezt váltják fel a 3. század második felétől megjelenő késő római csontvázas földsírok. A 4. századi népesség gazdagabb része már kőládákba és téglasírokba temetkezett. Mellékleteik közül a mázas korsókat és női ékszereket érdemes kiemelni. Az érmek 306–375 közötti időszakot ölelnek fel.

A temető beleillik az Aquincum délnyugati körzetében lévő nagyobb, kőépítkezéses települések, ún. vicusok (Budaörs, Biatorbágy, Páty) temetőinek sorába. A jelenleg ismertett temetőrészt a Biatorbágy, Kukorica-dűlőben lévő *vicus* központi, kőépületes részétől kb. 400 méter választja el, de ha az M1 és 100-as út között (Budapark) feltárt településrészt is a vicushoz számítjuk, akkor mindössze 50 méter van a temető és a telep széle között. A temető az alacsonyabb fekvésű, patakparti telephez képest kisebb magaslaton, domboldalon helyezkedik el.

A 2. századi vezetőréteg temetkezéseihez tartozó bronzedények nem étel – ital mellékletet tartalmaztak, hanem a halotti szertartásoknál, lakomáknál és a hozzájuk kapcsolódó rituális tisztálkodásnál használt serpenyők, vizes kancsók és boroskancsók voltak. A 2. század első felében készült edények a század végén kerültek sírba. Drága importedények lévén a bennszülött vezetőréteg és a veteránok temetkezéseihez, ló- és kocsisírokhoz valamint halomsírokhoz köthetők.

Az embercsontok vizsgálata ma már elengedhetetlen egy temető népességének a megismeréséhez. Kiderül belőle a nők, férfiak és gyerekek aránya. Esetleg a kora- és késő római lakosság közti különbségek, különböző betegségek, sérülések látható nyomai. Biatorbágyon abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy össze is lehet hasonlítani az ugyanide temetkező, pár évszázaddal későbbi avar népesség embertani képével.

Ottományi Katalin